



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Ad Vnum Corpus Redactus

Philosophiæ R. P. Francisci De Oviedo Madritani Societatis Iesv Sacræ
Theologiæ Professoris Tomus II

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

§. 3. Propria sententia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95526)

sententia. Secundo: qui relationes has predicamentales admittunt, illas tantum annectunt terminis actu existentibus, & positivis, veritas autem saepe respicit obiecta non existentia, sed praeiterita vel futura, & saepe fertur in negationes, & in entia rationis, cum quibus nulla potest esse physica connexio, sicuti consideratur in relatione similitudinis cum termino, quem respicit. Rursus relatio tantum habet connexionem cum termino, quem respicit, haec autem sententia, quae constituit propositiones intrinsecè falsas, constituit connexionem inter propositionem, & contradictorium termini, quem significat, propositio enim falsa, quae ego dico modò: *Petrus currit*, habet pro termino cursum futurum Petri, & constituitur connexa cum negatione eius cursus futuri. Aliter solutionem impugno. Quando intellectus est in actu primo ad iudicandum Petrum cursum esse, siue Petrus cursus sit, siue non, sunt eadem principia physica ex parte intellectus: ergo possunt reproducere eundem effectum: quotiescumque enim est eadem causa, & idem actus primus, potest in eundem actum secundum prorumpere: ergo intellectus potest producere idem iudicium, siue sit cursus Petri, siue non: sed illud iudicium erit verum, si cursus Petri sit futurus, & si futurus non sit, falsum erit: ergo potest idem iudicium esse verum, vel falsum: ergo non habet veritatem aut falsitatem intrinsecam. Futuro vel non futuro cursu Petri me habere eadem principia ex parte intellectus ad iudicandum esse futurum, negari non potest, quia cursus futuritio, illiusve negatio non inest in meum iudicium: sed dices habere intellectum diversum determinativum, ratione cuius eadem causa potest diversum effectum producere, quod determinativum esse dices futuritionem cursus, illiusve negationem, quia haec determinat ad assensum intrinsecè falsum, & illa ad assensum intrinsecè verum. Contrà. Id quod actu non existit sicuti cursus futurus, & id, quod in se non est quid positivum, sed negativum, & adhuc non existens, sicuti est cursus Petri non futurus, non potest physicè meum intellectum determinare ad hunc effectum potius quam illum producendum: ergo tantum potest determinare moraliter mediâ voluntate Dei, exigendo, ut Deus potius concurret ad hunc assensum, quam ad illum: sed Deus potest operari contra hanc exigentiam morale: ergo etiam si daremus hoc iudicium exigere existentiam sui obiecti, nihilominus concedendum non esset intrinsecè esse verum, quia saltem de potentia absoluta posset illi deficere obiecti existentia. Adde quod etiam si de potentia Dei absoluta hoc iudicium non posset existere illius obiecto non existente, quod in cognitionibus divinis necessarîo reperitur, nihilominus dicendum non esset iudicium habere veritatem secum adequatè identificatam, ut probabo modò de actibus divinae mentis. Ultimò: si hoc prædicato intrinsecè identificato cum actu, rectè intelligitur actus verus, vel falsus: ergo absque fundamento tale prædicatum constituitur: Antecedens probandum illo secluso prædicato veritatem & falsitatem propositionis componam.

7
8 Arguit Arriaga disp. 14. sect. 1. sub. 2. contra Hurtadi sententiam sequi ex illa Deum esse causam determinantem meum intellectum ad errorem, quando iudico obiectum esse futurum, quod re vera non erit. Hoc argumentum specialem non habet difficultatem, quia auctores oppositæ sententiae dicunt negationem obiecti futuri determinare intellectum, ut eo ipso quod assensum eliciat circa tale obiectum, illum eliciat erroneum, & non verum, & ita necessum non est Deum determinare intellectum ad errorem. Fateor solutionis doctrinam veram non esse, quam supra impugnavi, sed ab illius impugnatione incipere debet argumentatio contra sententiam Hurtadi, neque est cur ab absurdo à longè petito trahatur impugnatio.

9 Arguit secundò, sequi Angelum posse cognoscere futura etiam libera in iudicio, quo illorum futuritio modò ab ipso Angelo prædicatur, quod intuitivè cognoscit Angelus, & ita deprehendit an sit intrinsecè verum, vel falsum, si intrinsecè verum cognoverit, rectè inferet obiectum esse futurum; si intrinsecè falsum esse repererit, optimè deducet illius obiectum non esse futurum. Resp. Hurtad. Angelum non posse cognoscere an iudicium de obiecto futuro libero sit verum, vel falsum, neque discernere inter iudicium verum, vel falsum de eodem obiecto libero: quia eo ipso quod illi non debeat cognitio obiecti liberi, illi non debetur cognitio obiecti ex quo possit aliud obiectum

liberum deducere. Hanc solutionem hac ratione impugnare putat Arriaga: Angelus cognoscit ea iudicia possibiliter affirmativa de peccato Petri futuro, & cognoscit unum esse intrinsecè verum, & alterum intrinsecè falsum, & postea se determinat ad habendum unum ex illis iudiciis: ergo cum postea intuitivè cognoscat iudicium ad quod ex illis quæ possibiliter cognoverit, se determinavit, quodque illorum habeat, ac proinde, an sit intrinsecè verum, vel falsum. Nec minimum premit ratio, quam Arriaga evidentem esse putavit. Hurtadus enim qui negat inter duo iudicia existentia non posse Angelum discernere, quodnam illorum sit intrinsecè verum, & quod intrinsecè falsum, idem dicit de eisdem iudiciis possibilibus, in quibus non poterit Angelus verum à falso discernere, & ita etiam si cognoscat se determinasse ad certum iudicium, quod antea possibile cognoverat, cognoscere non poterit an sit intrinsecè verum vel falsum, quia hoc in illo non cognovit dum illud prius possibile cognoverat. Alia quæ adducit Arriaga maioris ponderis non sunt, neque enim novum est rem aliquam intuitivè cognosci, & aliquid illius prædicatum cognoscentem latere ex modo quo res illa cognoscitur.

S. III.

Propria sententia.

10
VAlde inter se differunt iudicio per suammet entitatem falsitatem repugnare, & per suam entitatem verum esse veritate adequatè identificata cum actu. Ut rem explicem suppono; quod statim probabo, veritatem consistere in iudicio, & existentia obiecti; Actus quo Deus iudicat me existere, quatenus verus, dicit actum divinae mentis, & meam existentiam, & ita illius veritas non adequatè identificatur cum ipso actu, sed tantum in adequatè, quia actum Dei dicit & meam existentiam. Nihilominus actus divinae mentis per suammet entitatem habet repugnantiam cum falsitate, quia per suam entitatem supponit obiectum, per quod simul cum illo illius veritas constituitur, & petit coexistentiam obiecti, ita indispensabiliter, ut neque de potentia Dei absoluta illi possit deficere. Itaque ut distinctè in hac questione procedatur, duo nobis definienda sunt, Primum, an veritas sit identificata cum actu. Secundo an casu quo distinguatur, actus verus connexionem habeat essentialem cum veritate, seu cum obiecto, per quod simul cum ipso actu veritas adequata constituitur.

11
Dicendum est in omni iudicio naturali, vel supernaturali, creato, vel increato, erroneo vel scientifico repetiri veritatem quandam, vel falsitatem constatam ex ipso iudicio, & ex illius obiecto, secluso quocumque intrinsecò prædicato, per quod actus intrinsecè verus constituitur. Probò: eo ipso quod ego dicam *Petrus currit*, & existit Petri cursus, intellectus iudicat id quod est de facto, & res de facto se se habet eodem modo, quo iudicatur ab intellectu, alio quocumque prædicato secluso: ergo eo ipso quod sit tale iudicium in intellectu, & obiectum ad quod terminatur existens, actus est verus, quia actum esse verum nihil aliud est quam rem enunciare sicuti est. Idem dico de actu falso, qui constituitur per iudicium, quo dico *Petrus currit*, & negationem cursus Petri alio quocumque prædicato secluso. Confirmatur ratione insinuatâ num. 5. Iudicium esse verum dicit formaliter iudicium rem affirmare eo modo quo est: sed iudicium rem affirmare eo modo, quo est, non tantum dicit iudicium rem hoc modo affirmare, sed etiam rem eodem hoc modo se habere: sed rem eodem modo se habere, dicit modum quo res se habet: ergo veritas formaliter dicit modum, quo se habet obiectum: sed hic est indistinctus ab ipso obiecto: ergo actum esse verum dicit formaliter obiectum, ergo veritas dicit obiectum, non solum: ergo actum & obiectum.

12
Ex hac conclusione inferitur omnem actum à suo obiecto distinctum veritatem habere partim intrinsecam, & partim extrinsecam; intrinsecam quatenus dicit obiectum ab actu distinctum, actum verò identificatum cum obiecto, qualis est actus, quo Deus se ipsum cognoscat, & si quæ est alia cognitio creata reflexiva supra se ipsam: quæ nullum aliud habeat obiectum, esse adequatè, & intrinsecè verum per suammet entitatem, quia cum veritas nihil aliud

aliud dicat quam actum, & obiectum, & hæc sint vna indivisibilis entitas actus supra se ipsum reflectentis, veritas in hoc actu consistet, & adequatè cum illo identificabitur.

12 Dico secundò. Omnis actus naturalis abstractivus tendens in obiectum contingens; v. g. actus quo ego iudico modò Petrum Romæ existere, nullam habet connexionem cum suo obiecto, neque cum illius negatione, sed indifferens est, ut cum illo coniungatur, & veritatem constituat, vel cum negatione illius, cum qua falsitatem conficiat. Probatur hæc conclusio ex impugnationibus, quas contra Hurtadum adduxit assentem fore diversum iudicium, quo iudico Petrum esse cursum, casu quo Petri cursus futurus sit, & casu, quo talis cursus non sit futurus, & sic de aliis obiectis. Secundò nullum est fundamentum ad constituendam talem connexionem inter actum & obiectum, ergo ponenda non est. Probatur antecedens; illa connexionem seclusa, ex eo quod actus coniungatur cum illius obiecto erit verus; & ex eo quod coniungatur cum negatione obiecti erit falsus; ergo veritas, vel falsitas actus non præbet fundamentum ad illam connexionem constituendam: ergo ex nullo capite excogitari potest fundamentum talis connexionis.

13 Dico tertio. Omnis actus naturalis abstractivus etiam si veretur circa obiectum necessarium ex se nullam connexionem habet cum illo: v. g. actus quo ego dico *Petrus est possibilis*, vel *equus est impossibile*, nullam connexionem habet quatenus est ex se cum suo obiecto. Dico quatenus est ex se, quia licet hic actus, quo ego dico *Petrus est possibilis*, non possit separari à possibilitate Petri, quia hæc est necessaria, & numquam potest deficere, actus tamen ex se illam non exposcit, sed idem permaneret etiam si actus possibilitas deficeret. Probo hæc conclusionem: non minus refertur actus, quo ego dico *Petrus est actus existens*, ad existentiam Petri, quam actus, quo dico *Petrus est possibilis* ad illius possibilitatem: sed actus quo ego dico *Petrus est existens*, idem perseverat si Petrus existat siue non existat: ergo actus quo dico *Petrus est possibilis*, idem perseveraret etiam si possibilitas Petri deficeret. Dices permanere actum quo ego dico *Petrus existit*, deficiente existentia Petri, quia permanet eadem existentia possibilis. Contrà, actus non refertur ad existentiam possibilem, sed ad existentiam actu exercitam, quam respicit ut obiectum; sed posset permanere sine existentia actu exercita: ergo potest permanere absque suo obiecto: ergo etiam actus, quo dico *Petrus est possibilis*, potest quatenus est ex se sine obiecto permanere, & idem subsisteret etiam si illius obiectum deficeret. Confirmatur: modo ego possum iudicare Hircoceruum esse possibilem, etiam si de facto possibilis non sit, ergo etiam possem iudicare equum esse possibilem, etiam si Equus possibilis non esset: ergo actus quo iudico equum esse possibilem, connexionem non habet cum equi possibilitate. Dices casu quo equus non esset possibilis, me iudicaturum diverso actu equum esse possibilem, ab eo quem modò habeo circa possibilitatem equi, ac proinde actum, quo modò iudico equum esse possibilem, connexionem habere cum suo obiecto. Argumentor contrà: hæc sit ratio à priori conclusionis traditæ: Possibilitas equi, vel illius negatio non inluit in actum quo iudico Petrum esse possibilem: ergo siue sit possibilitas Petri, siue illius negatio, actus semper erit idem. Vide dicta n. 9.

14 Dico quartò. Omnis actus siue naturalis siue supernaturalis tendens in proprium principium effectivum tanquam in obiectum habet essentiali connexionem cum obiecto ratione cuius illi intrinsecè repugnat falsitas in ordine ad tale obiectum. Ratio est manifesta: omnis actus essentiali habet connexionem cum principio à quo dependet, quia in mea sententia actus intentionalis consistit in actione, quæ per se ipsam est affixa principio: ergo si obiectum est idem cum principio, habebit connexionem cum obiecto, licet non formaliter cum illo tanquam cum obiecto, sed tanquam cum principio, à quo essentialiter dependet. Hac ratione falsitas repugnat actui quo ego iudico me existere; quia hic actus essentialiter dependet à mea existentia: eadem ratione actus, quo ego iudico Deum existere necessariam habet connexionem cum Deo ut obiecto, quia ab illo tanquam à principio effectivo essentialiter dependet. Idem eadem ratione affirmo de visione beata, quæ tendit in Deum tanquam in obiectum, à quo tanquam à principio effectivo per se & essentialiter dependet.

Dico quintò. Cognitio naturalis intuitiva, non ex eo quod intuitiva sit, habet connexionem essentiali cum obiecto, ita ut de potentia Dei absoluta non possit existere sine illo, imò possibilis est cognitio intuitiva quæ neque naturaliter exigit existentiam sui obiecti, sed illi sit omnino per accidens, & omnino accidentaliter illi contingat veritas. Vtramque conclusionem latè probo Controv. 6. Punct. 4. n. 6. & 11.

Ex his inferes illos actus naturales siue abstractivos etiam scientificos, siue intuitivos, qui feruntur in obiecta distincta ab ipsis actibus, & ab illorum principis proxime effectivis, non habere intrinsecam repugnantiam ut illis falsitas contingat, cum per se & intrinsecè connexionem non habeant cum obiectis, & possent subsistere, etiam si obiecta deficerent, licet extrinsecè illis veritas sit necessitate ratione necessitatis obiecti.

S. IV.

De actibus diuine mentis, & supernaturalibus creaturæ.

Omnes actus diuine mentis exigentiam indispensabilem habere conjunctionis cum suo obiecto diuino, & ratio naturalis, quæ ostendit Deum falli non posse, id demonstrat. De actibus creatis supernaturalibus, scilicet de actu abstractivo fidei diuinæ, & de visione intuitiva supernaturali procedit modò difficultas.

P. Ripalda tom. 1. de ente supernaturali disp. 38. sect. 1. assertit omnem actum supernaturalem saltem ex natura rei connexionem habere cum obiecto, ratione cuius specialiter tendit in obiectum, & ex hoc peculiari modo tendendi specificationem trahit doctrinam hanc examino Controv. ubi de specificatione omnium actuum disputationem instituo, vide quæ ibi scribo si rem totam penetrare cupis. De actu fidei fert communis Theologorum sententia non posse esse falsum. Ita P. Soar. 2.2. disp. 3. sect. 13. P. Conink, disp. 10. dub. 5. P. Torres disp. 3. dub. 3. nihilominus non facile reddetur ratio, cur actus fidei saltem supernaturaliter falsus esse non possit, quod disputat Ripalda disp. 35. de quo non nihil breuiter dicam. Ex duplici capite posset actus fidei falsus excogitari, vel quia fertur in rem reuelatam reuelatione diuina actu existente, quæ falsò reuelata fuit: vel quia fertur in reuelationem actu non existentem, quam existere prudenter existimat. Ut si quis modò existimaret, reuelatum esse, & ab Ecclesia definitum, Beatissimum Virginem habem originalis non contraxisse, quia illi illi vni alijs digni fide testati sunt, quibus prudenter fidem adhibuit: inquiratur an in hoc aliove simili casu possit quis ferri in reuelationem diuinam falsò existimatam actu fidei diuinæ supernaturalis, cui falsitas contingere possit. Deinde si concedatur posse dari actum fidei, qui feratur in reuelationem falsò existimatam, alia suboritur difficultas, an actus fidei, qui de facto datur respiciens reuelationem actu existentem, v. g. actus, quo ego credo Verbum assumptissimè humanitatem, talis sit nature ut essentiali connexionem habeat cum existentia reuelationis, in quam fertur, ita ut illa non existente, actus existere non possit; an verò possit idem subsistere etiam si Verbum humanitatem non assumpsisset, neque reuelatio huius misterij existeret.

Actum fidei diuinæ non posse falsitatem habere supposita existentia reuelationis diuinæ, quam respicit ut motum formale obiecti crediti, extra omnem controuersiam esse debet, implicat enim Deum reuelare obiectum, quod non est, & ita implicat non existere obiectum reuelatum à Deo, & consequenter implicat non esse verum actum, qui fertur in obiectum, quod Deus reuelauit.

Circa secundum modum, quo inquiritur an actus fidei falsus esse possit, duo sunt examinanda: Primum, an actus fidei possit ferri in reuelationem falsò existimatam: secundum, an ex suppositione, quod posset ferri in reuelationem falsò existimatam, posset falsitatem habere. Circa secundum, affirmo ex suppositione, quod actus fidei possit ferri in reuelationem falsò existimatam, actum fidei posse esse falsum, ex defectu existentie obiecti crediti per talem actum, quod sic probo. Tota certitudo actus fidei delumitur ex reuelatione Dei, cui non potest subesse falsum, quia Deus mentiri nequit: ergo deficiente reuelatione Dei, nullum est caput, ex quo certitudinem actus fidei delumatur. Confirmatur: non maiorem connexionem habet actus cum obiecto materiali, quam cum formali: sed actus, qui ferretur tanquam in formale motum in reuelationem falsò